

Verslag

Programmaraad Bodembeheer

Datum: 7 december 2020
Tijd: 10.00 - 12.00 uur
Plaats: Online-vergadering

Aanwezig:

Thom Maas - RWS Bodem+
René Smolders – VNG Web
Jan Fokkens - VNO-NCW
Frank Eijsackers – VvMA, VKB
Marc Langenhuijsen – Omgevingsdiensten
Jos Theeuwen – voorzitter (t/m
agendapunt 2 aanwezig)

Marjon Verhoeven – KOBO-HBO
Otto Feenstra – BOG
Mark van Lokven -UvW
Joop Jansen – NVPG, Bouwend NI
Henk Koster– SIKB
Martin Bloemendal – BodemenergieNL
Annelies de Graaf (secretaris) - SIKB

Afwezig:

René Zijlstra – Rijksvastgoedbedrijf

Hans Boer – VA

**Actie
door:**

1. Opening en vaststellen agenda

In deze vergadering wordt afscheid genomen van Jos Theeuwen als voorzitter van de Programmaraad Bodembeheer.

Jan Fokkens neemt deze vergadering de voorzittersrol op zich.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Afscheid van Jos Theeuwen als voorzitter van de Programmaraad Bodembeheer

Jos Theeuwen geeft een toelichting op de reden van het neerleggen van zijn taak als voorzitter. De volle agenda voor zijn managementfunctie bij het RIVM heeft er het afgelopen jaar enkele malen ertoe geleid dat hij niet aanwezig kon zijn bij vergaderingen van programmaraad en bestuur. Dit was de aanleiding voor Jos om te besluiten om de voorzittershamer over te dragen. Na vijf jaar voorzitterschap is het ook goed dat er een nieuwe voorzitter komt gaf Jos Theeuwen zelf aan.

De leden van de programmaraad bedanken Jos Theeuwen voor zijn prettige en kundige manier van het leiden van de vergaderingen, waarbij hij er altijd voor zorgde dat iedereen voldoende gelegenheid had om zijn of haar inbreng te leveren.

3. Vervolgstappen SIKB n.a.v. Beleidsevaluatie Kwalibo

Henk Koster geeft aan dat naar aanleiding van de kamerbrief binnen SIKB diverse overleggen hebben plaatsgevonden: in de programmaraad, een sessie met een aantal bestuursleden, en bespreking in een bestuursvergadering. Het bestuur neemt het advies van programmaraad bodembeheer dd. 16 oktober 2020 over: verder gaan met de acties waarvoor SIKB aan de lat staat en pro-actief hulp aanbieden aan het Ministerie van I&W bij de uitwerking van de aanbevelingen voor verbetering van de werking van het stelsel. Er zijn ook voorzichtige geluiden in het bestuur: laat I&W zelf initiatief nemen, SIKB kan aanbieden om daarbij te ondersteunen.

Het bestuur zal de door de programmaraad geadviseerde taskforce met

vertegenwoordigers van alle betrokken partijen (die als gesprekspartner voor de Taskforce van het Ministerie van I&W kan dienen) nu niet vormgeven, maar zet momenteel wel voorbereidende stappen. Ook met het Ministerie overleg met I&W loopt het overleg. Het is ook aan de partijen binnen de programmaraad om voelhorens daarin te gebruiken en acties op te pakken.

René Smolders vraagt Henk Koster om ook de leden van de programmaraad te betrekken als mensen voor taskforce worden benaderd binnen de gelederen van de programmaraadleden.

HK

Marjon Verhoeven vraagt waar de Taskforce komt te hangen. Henk Koster geeft aan dat het Ministerie van I&W een ambtelijk taskforce o.l.v. Secretaris Generaal heeft samengesteld.

Jan Fokkens vraagt of de ministeriële taskforce al rond is. Henk Koster heeft hier nog geen zicht op.

Mark van Lokven vraagt hoe SIKB de acties gaat uitvoeren die voor SIKB zijn. Henk Koster antwoordt dat het programmabureau de verbeteracties waarvoor SIKB aan de lat staat gaat oppakken.

4. Terugblik gesprek over 'governance' tussen programmaraad en bestuur op 19 oktober jl.

Mark van Lokven en Frank Eijsackers waren namens de programmaraad bij dit gesprek aanwezig. Helaas kon het gesprek niet face-to-face plaatsvinden maar via MS Teams. Frank Eijsackers vond het gesprek op 19 oktober een goed gesprek, met openheid en over en weer werd geluisterd. Mark van Lokven onderschrijft dit. Er is gesproken over de vele ontwikkelingen die op dit moment spelen binnen bodem, en dat dit een proactieve aanpak van SIKB vereist. De volgende uitdaging is om dit concretiseren. Hierbij zal de programmaraad de vinger aan de pols houden en het bestuur adviseren. René Smolders wist niet van het overleg. In verslag aanpassen.

HKo

Henk Koster geeft aan dat het gespreksverslag besproken is in het bestuur. Naar aanleiding daarvan stelt het bestuur voor dat bij elke vergadering van de PR een bestuurslid beschikbaar is om – afhankelijk van het onderwerp – aan te sluiten om toelichtingen te geven en signalen van de programmaraad binnen het bestuur in te brengen. Arie Deelen, Ewoud van de Berg, Edwin van der Wel zijn hiervoor beschikbaar.

Afgesproken wordt om het bestuur voor de volgende vergadering uit te nodigen om toe te lichten welke vervolgstappen het bestuur neemt n.a.v. de gesprekken over governance.

JFo
AndG

Thom Maas vraagt of er een plek is waar alle betrokkenen bijeen komen om knelpunten te bespreken, en of IL&T en CI's daarin meedoen. Henk Koster geeft aan IL&T nu meer betrokken is in SIKB door zitting in begeleidingscommissies. De CI's zijn geen lid van het SIKB bestuur. Met CI's vindt regelmatig overleg plaats over praktijkpunten in de schema's en 1 of 2 maal per jaar is er strategisch overleg tussen de CI's en het programmabureau.

René Smolders: Hoe ga je om met actualiteit, zoals bijvoorbeeld de actuele berichten over toepassing van bodemassen? Nu reageert iedere organisatie vanuit het eigen

belang. Je hebt een laagdrempelig overleg nodig om samen met de verschillende partijen de koers ten aanzien van actuele knelpunten te bepalen. De discussie over bodemmassen loopt al negen maanden, dat zou als vanzelf bij de programmaraad op de agenda moeten komen.

Otto Feenstra geeft aan dat de problematiek m.b.t. bodemmassen op bordje van de Programmaraad Bodembescherming van SIKB ligt.

Henk Koster vindt zo'n overleggenium wenselijk. De door de programmaraad beoogde brede taskforce van partijen - voor de vervolgacties op de Beleidsevaluatie Kwalibo - kan deze rol vervullen. Lastig punt daarbij is om op niveau van gemeenten en omgevingsdiensten vertegenwoordigers op hogere posities daarvoor te vinden.

De oproep aan allen is om actualiteiten te agenderen voor de Programmaraad Bodembeheer. Voorstellen voor bespreekpunten kunnen (tussendoor) naar Annelies de Graaf gestuurd worden.

Allen

5. Jaarplan Bodembeheer 2021

Gesprek over projecten/activiteiten die de Programmaraad Bodembeheer wil programmeren in het Jaarprogramma Bodembeheer 2021. Een aanzet voor de projectenlijst 2021 door Programmabureau is vooraf toegezonden. Naar aanleiding daarvan heeft de programmaraad de volgende opmerkingen gemaakt:

- De programmaraad merkt op dat de concept-projectenlijst erg lang is. Er is zorg over de uitvoerbaarheid. Prioritering van de projecten is gewenst.
- Mark van Lokven: nr. 20. Verkenning van de behoefte aan standaardisering van monsternamen, selectie van parameters waarop geanalyseerd wordt en eventuele standaardisering van analyses voor synthetisch drugsafval dat wordt gedumpt en daarmee de bodem en waterbodembodem verontreinigt. Dit verzoek is eerder gedaan in het CCvD Bodembeheer van 23 april 2020.
- Thom Maas geeft een toelichting op de opmerking over het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB, nr. 29): POKB werd door Bodem+ gefinancierd vanuit gemeentelijke bijdragen. In opdrachtgeversoverleg Bodem+ is afgesproken om deze financiering te beëindigen. Daar is toen vanuit de decentrale overheden zelf onvoldoende tegengas op gegeven. Thom Maas vindt het zonde dat het POKB hierdoor mogelijk stopt, want het is het enige project waar overheden onderling van elkaar leren. Er is de afgelopen jaren gezocht POKB te koppelen aan de Collegiale Toets van RWS/ODNL. ODNL heeft gezegd dat ze wel menskracht maar geen geld hebben.

Henk Koster voegt toe dat in 2020 ook met VNG WEB (Werkgroep bodem) over POKB is gesproken. De VNG Werkgroep bodem wil dit integraal willen insteken door de bodemvisitaties te integreren in de Collegiale Toetsen die de omgevingsdiensten momenteel onderling uitvoeren met ondersteuning vanuit RWS Leefomgeving.

- René Smolders: Meer of betere documenten maken helpt niet om de actuele problemen op te lossen. Nagaan wat de oorzaak van de problemen is en hoe je dit kunt oplossen. Misschien is er wel een communicatiestrategie nodig, bijvoorbeeld richting gemeenten, burgers, om ze te informeren over regels voor bodembeheer.
- Marjon Verhoeven: Hoe omgaan met opkomende stoffen, zoals PFAS, hormonen, micro- en nano-plastics. Hier is steeds meer aandacht voor. Er zijn steeds meer stageopdrachten waarin de vraag is hoe dit te bemonsteren en te analyseren, om

na te gaan of er een probleem is.

- Thom Maas is blij met project nieuwe meettechnieken (nr. 22). N.a.v. de voorgestelde pilot alternatieve werkwijzen (nr. 23) een vraag: Hoe kunnen we er voor zorgen dat nieuwe technieken in het systeem een plek krijgen? Otto Feenstra reageert hierop dat de programmaraad in 2019 al een advies heeft gegeven hoe om te gaan met de nieuwe meettechnieken. Frank Eijsackers stelt voor om in nieuwe protocollen ruimte te bieden zodat nieuwe technieken daar snel in ondergebracht kunnen worden.
- Otto Feenstra merkt op dat niet in beeld is in hoeverre de verbeterpunten uit de Beleidsevaluatie Kwalibo en de SIKB-verkenning Verbeteringen BRL 1000, 2000 en 6000 met de voorgestelde projecten worden behandeld.
- Jan Fokkens: 2021 is het laatste jaar dat de Wet bodembescherming van kracht is. In 2021 partijen helpen om voor te bereiden op nieuwe manier van werken onder de OW.
- Otto Feenstra mist in de projectenlijst de doorvertaling van de wijziging Rbk 2022. De wijziging zal begin 2021 in ontwerp voor reactie worden gepubliceerd. Tevens in de programmaraad agenderen: wat willen we daarmee?
- René Smolders: In projectenlijst de netwerkactiviteiten door SIKB benoemen, zoals vorig jaar de presentatie met gesprek in de VNG Werkgroep bodem.
- Thom Maas: Overwegen om als SIKB een rol te nemen in de organisatie van de Geoweek voor schoolkinderen.

Vz
AndG

Reactie van Henk Koster op de ingebrachte punten: Veel van de genoemde activiteiten lopen al, bijvoorbeeld harmonisatie eigen documenten, afstemmen met NEN en NEN-documenten, harmoniseren van competentie-eisen. De projectenlijst is te zien als groslijst waarin we prioriteren op basis van de actualiteit en beschikbare middelen. De communicatie binnen SIKB en naar buiten is een belangrijk aandachtspunt. Annelies de Graaf: Als programmabureau kunnen we meer communiceren over lopende activiteiten, en wat de relatie daarvan is met de Beleidsverkenning Kwalibo en de uitgevoerde SIKB-verkenning verbeterwensen BRL 1000, 2000 en 6000. Dit laatste kan ook in het jaarplan 2021 worden beschreven voor de lopende en voorgenomen projecten.

AndG

Henk Koster stelt daarop voor om eens per kwartaal een voortgangsbericht aan de programmaraad te sturen, zoals ook als naar het bestuur plaatsvindt. Dit aanbod wordt verwelkomd door de programmaraad.

HKo
AndG

6. Jaarkalender Programmaraad Bodembeheer 2021

De volgende onderwerpen zijn voorgesteld voor de gespreksagenda van de Programmaraad Bodembeheer in 2021:

- Rol van SIKB rondom bodembeheeraspecten in maatschappelijke opgaven (klimaatverandering, biodiversiteit, ...)
- Martin Bloemendal: PR erg volle agenda. We moeten we in PR geen discussies over doen die ook in andere gremia van SIKB worden gevoerd.
- Wat er nodig is om ervoor te zorgen dat er over 5 jaar geen 'Zembla-uitzendingen' meer zijn over bodem, en er voor zorgen dat CI's een veel grotere rol in de hele kwaliteitsborging krijgen?
- In relatie met het voorgaande punt: Versterking van de rol van de CI's in de hele kwaliteitsborging.

- Rol van SIKB m.b.t. opkomende stoffen en Zeer Zorgwekkende Stoffen. Eventueel verkenning uitvoeren vanuit de Programmaraad.
- Communicatie vanuit SIKB naar externe partijen. 100 % circulariteit doel van de branche is niet mogelijk zonder draagvlak en inzet van alle partijen in de markt. Gewenste rol van SIKB in de communicatie bepalen.
- De rol voor SIKB in kennisoverdracht, kennisontwikkeling. Een nieuwe ontwikkeling zijn de e-learning modules vanuit het Uitvoeringsprogramma. In het jaarplan voor 2021 staat hier ook een project voor gepland (zie nr. 34). Het is een kans voor de toekomst om daar vanuit SIKB in te faciliteren.
- Werkwijze programmaraad: hoe kunnen we als programmaraad de voelsprietten zijn voor SIKB? Gaan we als programmaraad hiervoor gesprekken met partijen voeren, bijvoorbeeld door partijen uit te nodigen in de vergadering of gesprek hiermee voeren?

Jan Fokkens verzoekt allen om aanvullende voorstellen voor punten die behandeld moeten worden door Programmaraad Bodembeheer of door SIKB na te zenden. Jan Fokkens en Annelies de Graaf zullen op basis van alle ingebrachte punten een voorstel voor de jaarkalender van de programmaraad in 2021 doen.

Allen

JF, AndG

7. Concept-verslag 8 oktober 2020

Het verslag wordt zonder opmerkingen vastgesteld.

8. Rondvraag/actualiteiten

Thom Maas heeft twee mededelingen en bedankt Jan Fokkens voor het goede voorzitten van de vergadering

- Bodem+ heeft een nieuwe opdracht van het Ministerie van BZK voor oprichten van een expertisecentrum voor conventionele explosieven.
- De website van Bodem+ zal in 2021 opgaan in het Informatiepunt Leefomgeving, waarin de volgende bestaande websites worden geïntegreerd: Infomil, Helpdesk Water, Bodem+, Aan de slag met de OW. De website www.bodemambities.nl (nu in beheer bij RIVM) zal ook in het Informatiepunt Leefomgeving geïntegreerd worden.

Otto Feenstra brengt twee punten in:

- Het concept-rapport van het Infram-onderzoek naar alternatieve grondstromen in opdracht van Ministerie van I&W is onlangs opgeleverd.
- In het CCvD Bodembeheer heeft het programmabureau een geagendeerd over het al dan niet opnemen van eisen m.b.t. arbeidsveiligheid in SIKB-normdocumenten. Bij BRL 9335 is hier al eerder over gesproken en besloten dergelijke eisen uit de BRL te halen. Moet dat niet in de Programmaraad geagendeerd worden? Gaat het CCvD Bodembeheer daarover beslissen?

9. Sluiting

Jan Fokkens dankt iedereen voor de bijdrage en sluit om 12.00 uur de vergadering.

Vergaderschema 2020:

maandag 23 maart 2020 (vervallen)	9.30 – 12.30 uur	
maandag 8 juni 2020	9.30 - 12.00 uur	Online bijeenkomst
Maandag 31 augustus	9.30 – 12.00 uur	Online bijeenkomst
Donderdagen vanaf 24 september 2020	Online jaarcongres SIKB	Tweewekelijkse online uitzending
donderdag 8 oktober 2020	13.30 – 16.30 uur	Online bijeenkomst
maandag 7 december 2020	9.30 – 12.30 uur	Online bijeenkomst

Jaarkalender Programmaraad Bodembeheer 2020

Te agenderen voor het overleg van de programmaraad op 31 augustus 2020:

- Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) – voortgang RIVM-opdracht uitbreiding risicotoolbox. De effecten op manier van uitvoeren van bodemonderzoek is relevant voor programmaraad.
- Governance SIKB – vervolgesprek met het bestuur.

Te agenderen voor het overleg van de programmaraad op 8 oktober 2020:

- Jaarprogramma 2021.
- Beleidsevaluatie Kwalibo, en daaraan gekoppeld vervolgstappen n.a.v. de inventarisatie van wensen vervolgkoers BRL SIKB 1000, 2000 en 6000.

Te agenderen voor het overleg van de programmaraad op 7 december 2020:

- BRO en bodemverontreinigingsgegevens. Een advies hierover zou voor eind 2019 naar de Tweede Kamer gaan. Het digitaal delen van onderzoeksgegevens wordt verplicht bij toevoeging van het thema ‘bodemverontreiniging’ aan de BRO.
- Reflectie op de vraag ‘Waar zijn we van als Programmaraad Bodembeheer?’. Willen we reageren op projectplannen voor projecten die naar aanleiding van onze adviezen worden opgesteld door het programmabureau?

Overige onderwerpen op de jaarkalender 2020:

- Implementatie Omgevingswet in de SIKB-schema’s voor bodembeheer.
- Proces- en productcertificatie, naar aanleiding van een voorstel van Otto Feenstra om BRL SIKB 7500 om te vormen naar productcertificaat. Dit vraagstuk ook voor BRL SIKB 1000 en BRL SIKB 6000 bespreken (rapportages vormen ook hier een verklaring over een tastbaar product). *[8 juni 2020 besproken]*.
- Ontwikkeling kennisinfrastructuur – rol van SIKB daarin. Begin 2020 waren er veel ontwikkelingen op dit punt. Van belang dat SIKB op de hoogte is van en betrokken is bij deze trajecten om een passende rol te kunnen spelen. Douwe Jonkers van I&W stelt hierover een brief op (in afstemming met interne I&W projectgroep). Situatie begin 2020: Corné Nijburg, programmamanager van het UP-convenant, is hier ook mee bezig. Het Veluweberaad is ook een initiatief van overheden om strategisch te gaan samenwerken op het gebied van kennisontwikkeling. Thom Maas zal richting I&W inbrengen dat de beschikbare instrumenten veel beter bekend gemaakt en benut moeten worden. Nu zie je dat vaak verschillende keren het wiel wordt uitgevonden.
- Nieuwe technieken – met terugkoppeling uitkomsten Platform Bodembeheer november 2019.